

ks. Jan Dyduch

UPJPII

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie w ustawodawstwie państwa polskiego

19 czerwca 2009 roku ojciec święty Benedykt XVI podniósł Papieską Akademię Teologiczną (=PAT) do godności Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (=UPJP)¹. Procedura związana z załatwieniem powyższej sprawy toczyła się w Kongregacji Edukacji Katolickiej przez trzy i pół roku. Ze względu na to, że krakowska uczelnia teologiczna ma nie tylko charakter kościelny, ale także swoisty status w państwie polskim, zaistniała potrzeba przeprowadzenia odpowiedniej procedury wobec władz państwowych. Zaczęto ją przeprowadzać równoległe z ostatnim etapem załatwień w Kongregacji. Mianowicie Kongregacja ta wydała dekret erygujący Wydział Nauk Społecznych w PAT 11 stycznia 2009 roku². To wydarzenie było w dużej mierze decydujące dla utworzenia Uniwersytetu Papieskiego. Stąd też w styczniu 2009 roku została wszczęta procedura u władz państwa polskiego, jej inicjatorem był kard. Stanisław Dziwisz, wielki kanclerz Uczelni. Toczyła się na forum Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej. W niniejszym artykule zamierzamy ją, przynajmniej w zarysie, prześledzić.

---

¹ Dekret Kongregacji Edukacji Katolickiej, 19 VI 2009, nr 1344/2005, Archiwum UPJPII.

² Dekret Kongregacji Edukacji Katolickiej, 11 I 2009, nr 346/2008, Archiwum UPJPII.

1. Podjęcie u władz państwowych starań dotyczących Uniwersytetu Papieskiego

Rozpoczęcie procedury „legitymizacji” u władz polskich Uniwersytetu Papieskiego, który de facto jeszcze nie istniał, rozpoczęto od zaproszenia parlamentarzystów – posłów i senatorów Krakowa i Małopolski do wstępnej konsultacji. Podczas tej konsultacji najpierw postawiono pytanie: czy powyższą sprawę załatwić na forum Sejmu i Senatu w formie ustawy, czy też tylko w formie uchwały rządu polskiego? W dyskusji ustalono, że procedura przeprowadzona wobec polskich władz ustawodawczych jest trwalsza, pewniejsza i skuteczniejsza, aczkolwiek trudniejsza i dłuższa. Parlamentarzyści Krakowa i Małopolski doradzali przeprowadzenie procedury drogą ustawodawczą, informując, iż klimat dla tej sprawy jest w obu izbach parlamentu na ogół sprzyjający. Dlatego wybrano drogę procedury ustawodawczej.

W czasie spotkań konsultacyjnych przedstawiciele Papieskiej Akademii i parlamentu polskiego dyskutowali, jaki ma być przedmiot ustawy. Wstępnie ustalono, że ustawa winna stwierdzać to, że państwo polskie uznaje Uniwersytet Papieski w Krakowie, a także zmienia dotychczasową ustawę o finansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej przez państwo. Dotychczasowa ustawa brzmiała: „Art. 1 Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu Państwa na zasadach określonych dla uczelni państwowych, z wyłączeniem dotacji na inwestycje budowlane”³. Proponowana zmiana miała dotyczyć poszerzenia wachlarza dotacji państwowych, przyznając Uniwersytetowi Papieskiemu dotacje na równi z uczelniami publicznymi.

W trakcie dalszych prac nad wnioskiem ustalono, że uznanie Uniwersytetu Papieskiego przez państwo polskie skutecznie wyrazi formuła o nadaniu nowej nazwy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Formuła taka wskazywałaby na fakt, że Uniwersytet Papieski wchodzi we wszelkie prawa i obowiązki PAT, mówiąc najkrócej: Uniwersytet Papieski, stanowiący nowy byt prawny, byłby kontynuacją Papieskiej Akademii. Jak się później okazało, formuła ta nie była ostateczna.

20 marca 2009 roku stu ośmiu posłów złożyło u marszałka Sejmu Bronisława Komorowskiego wniosek projektu ustawy: „O nadaniu nowej nazwy

---

³ Ustawa z dnia 26 VI 1997, Dz. U. z 3 IX 1997, Nr 203, poz. 650.

Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie oraz zmianie ustawy o finansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu Państwa”. Powsłowie wnioskodawcy, z różnych opcji politycznych, do reprezentowania ich w sprawach projektu ustawy upoważnili posła Zbigniewa Wassermanna⁴. Projekt zawiera następujące decyzje: „1. Art. 1. Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie nadaje się nową nazwę Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie” oraz: „Art. 2. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych”⁵. W uzasadnieniu podano krótką historię teologicznej uczelni Krakowa, wskazano na krzywdy wyrządzone jej przez władze komunistyczne. Podkreślono potrzebę zadośćuczynienia ze strony Państwa, a także zasugerowano, iż Uniwersytet stałby się żywym pomnikiem wdzięczności wobec Papieża Jana Pawła II za jego troskę o naukę polską⁶.

O złożeniu przywołanego projektu ustawy w kancelarii Sejmu wraz z jego tekstem Z. Wassermann powiadomił rektora PAT następującym pismem: „Pragnę uprzejmie poinformować, że w dniu 20 marca 2009 roku (piątek) złożyłem do marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o nadaniu Papieskiej Akademii Teologicznej nazwy Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie oraz zmieniający zasady finansowania Uczelni z budżetu państwa”⁷. Po tym wydarzeniu dalsze kroki w procedurze państwowej zostały tymczasowo wstrzymane, oczekiwano bowiem na dekret Stolicy Apostolskiej o przekształceniu PAT w Uniwersytet Papieski. Nastąpiło to 19 czerwca 2009 roku. Dekret Kongregacji Edukacji Katolickiej stwierdzał, że papież Benedykt XVI dla uczczenia pamięci swojego poprzednika Jana Pawła II podniósł Papieską Akademię Teologiczną do godności Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie⁸. Tekst dekretu w języku oryginalnym (łacińskim) jak i jego uwierzytelnionym tłumaczeniu został bezzwłocznie przesłany do marszałka Sejmu B. Komorowskiego. W ślad za tym otrzymał on pismo kard. S. Dziwisza, w którym zwraca się o podjęcie przez Sejm sprawy Uniwersyte-

---

⁴ Sejm RP VI kadencja, druk nr 1946, 20 III 2009, Archiwum UPJPII.

⁵ Tamże.

⁶ Por. tamże.

⁷ Pismo Z. Wassermanna z 20 III 2009, Archiwum UPJPII.

⁸ Kongregacja Edukacji Katolickiej, Dekret z 19 VI 2009, nr 1344/2005, Archiwum UPJPII.

tu Papieskiego w Krakowie. W odpowiedzi na nie marszałek poinformował „...że projekt ten po nadaniu mu numeru druku sejmowego skierowałem do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w celu przygotowania sprawozdania”⁹. Od tego czasu sprawa nabiera w miarę szybkiego biegu.

W dalszych pracach legislacyjnych projektem ustawy skierowanej do marszałka Sejmu zajęło się Biuro Analiz Sejmowych. Przygotowało ono „Opinię prawną i merytoryczną o nadaniu nowej nazwy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie oraz projekt zmiany ustawy o finansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu państwa (druk sejmowy nr 1946)”¹⁰. W opinii tej stwierdzono, że Sejm nie jest właściwym organem zmiany nazwy PAT w Krakowie, oraz że przyznanie nowemu Uniwersytetowi Papieskiemu dodatkowej dotacji na inwestycje budowlane mogłoby naruszać postanowienie Konkordatu zawartego między Stolicą Apostolską a państwem polskim, a także równowagę w finansowaniu przez państwo Papieskiego Wydziału w Warszawie, Papieskiego Wydziału we Wrocławiu, i Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie¹¹. Przywołana wyżej opinia jest obszerna, liczy osiem stron maszynopisu. Nie wydaje się, aby finansowanie Uniwersytetu Papieskiego w takim wymiarze jak uczelni publicznych w czymkolwiek naruszało Konkordat. Również nie wykluczało to podjęcia starań o poszerzenie dotacji przez przywołane uczelnie kościelne. Nie zamierzamy szerzej polemizować z jej argumentami, przekracza to bowiem możliwości jednego artykułu, argumenty te jednak w naszej ocenie są niejednokrotnie nieklarowne i niesprawiedliwe. Opinia ta ma rangę jedynie głosu doradczego, nie jest obowiązującą wykładnią prawa, co w niej zaznaczono. Natomiast trzeba się zgodzić z tezą w niej zawartą, że Sejm nie jest właściwym organem do zmiany nazwy Papieskiej Akademii Teologicznej, bowiem jest to wyłączna kompetencja Stolicy Apostolskiej.

W związku z tym wypracowano nową formułę, która proponowała wprowadzenie nazwy Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie do ustawodawstwa polskiego. Propozycja brzmiała: „W ustawie z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm. 1) w art. 9 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje

---

⁹ Pismo marszałka B. Komorowskiego, 17 VII 2009, nr PS-56/09, Archiwum UPJPiI.

¹⁰ BAS-WAL-WASIG-1640/09, Warszawa 13 VIII 1009, Archiwum UPJPiI.

¹¹ Por. tamże.

brzmienie: „2) Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie”¹². Zaproponowano także formułę dotyczącą finansowania Uniwersytetu Papieskiego: „Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu Państwa na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji na zasadach określonych dla uczelni publicznych”¹³. Taka formuła odnośnie do finansowania Uniwersytetu Papieskiego była nie do przyjęcia. Przygotowano nową propozycję, pomijającą następującą frazę z poprzedniej propozycji, mianowicie: „...na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji...” Stąd następna propozycja ustawy brzmiała: „Art. 1. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu Państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych”¹⁴.

Na sformułowanie przywołanej wyżej propozycji o finansowaniu Uniwersytetu Papieskiego miało wpływ, można przypuszczać, nowe stanowisko Rady Ministrów, jakie zajęła ona wobec poselskiego projektu ustawy: „O nadaniu nowej nazwy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie oraz zmianie ustawy o finansowaniu PAT w Krakowie z budżetu państwa”¹⁵. W konkluzji stanowisko to brzmi następująco: „Biorąc pod uwagę, iż art. 15 ust. 3 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską przewiduje dotowanie przez Państwo zarówno Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, jak i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, rząd przychylnie odnosi się do zmiany dotychczasowych zasad finansowania i objęcia finansowaniem z budżetu Państwa również wydatków inwestycyjnych”¹⁶. Wydaje się, że takie stanowisko rządu wpłynęło na dalszy los ustawy o finansowaniu Uniwersytetu Papieskiego. Pismo przewodnie premiera Donalda Tuska informowało marszałka Sejmu B. Komorowskiego o tym, że w toku prac parlamentarnych w przywołanej sprawie rząd będzie reprezentował minister nauki i szkolnictwa wyższego¹⁷.

---

¹² Projekt ustawy o finansowaniu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II z budżetu państwa, art. 2, Archiwum UPJPII.

¹³ Projekt ustawy o finansowaniu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z budżetu państwa, Archiwum UPJPII.

¹⁴ Projekt o zmianie ustawy o finansowaniu PAT w Krakowie..., Archiwum UPJPII.

¹⁵ Pismo premiera D. Tuska z 13 VIII 2009, DSPA-140- 99/6/09, Archiwum UPJPII.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Por. tamże.

2. Procedura w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej

Na dzień 26 sierpnia 2009 roku został ustalony termin pierwszego czytania projektu ustawy dotyczący nowej nazwy Papieskiej Akademii Teologicznej i zmiany ustawy o jej finansowaniu. To czytanie miało się odbyć na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w gmachu Sejmu w Warszawie przy ul. Wiejskiej. Zaproszenie na to posiedzenie przesłano do rektora Uniwersytetu Papieskiego¹⁸. Rektor otrzymał także pełnomocnictwo od KEP: „Konferencja Episkopatu Polski upoważnia ks. prof. dra hab. Jana Macieja Dyducha, rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II do reprezentowania stanowiska Episkopatu w sprawie projektu ustawy o uznaniu nazwy Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz o zmianie ustawy o finansowaniu Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie z budżetu Państwa przed sejmową Komisją Edukacji, Nauki i Młodzieży, przed Sejmem i Senatem Rzeczypospolitej Polskiej”¹⁹.

Na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży 26 sierpnia 2009 roku, w której uczestniczyła delegacja Uniwersytetu Papieskiego, projekt ustawy dotyczący tegoż Uniwersytetu przedstawił i uzasadnił poseł Z. Wassermann. Zwrócił uwagę na decyzję papieża Benedykta XVI, dzięki której PAT została przekształcona w UPJP II. Decyzję tę uznaje Rzeczpospolita Polska przez wprowadzenie nazwy Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie do ustawodawstwa polskiego. Jest to formuła, tak uzasadniał, która satysfakcjonuje zarówno Stolicę Apostolską, jak i państwo polskie, oraz jest zgodna z Konkordatem zawartym w roku 1993 między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską. Po linii tegoż Konkordatu idzie także ta część projektu ustawy, która przyznaje Uniwersytetowi Papieskiemu dotacje na zasadach określonych dla uczelni publicznych. Taką dotację otrzymał 10 października 2008 roku KUL, który jest wymieniony w Konkordacie łącznie z PAT. Sprawozdawca ukazał także krótką historię uczelni i jej aktualną sytuację jako dynamicznej szkoły wyższej. Jedną z konkluzji posła Z. Wassermanna brzmiała: „Uniwersytet Papieski to nie tylko uczelnia służąca Kościołowi, ale przede

---

¹⁸ Pismo z Sejmu RP, Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży, 3 VIII 2009, ENM-0150-138-2009 podpisane przez przewodniczącego Komisji Andrzeja Smirnowa.

¹⁹ Pismo KEP, 20 VIII 2009, Sep.-9.1.1-87, podpisane przez biskupa S. Budzika, Sekretarza Generalnego KEP.

wszystkim Państwu Polskiemu, realizuje identycznie jak uczelnie publiczne zadania edukacyjne”²⁰.

Z kolei stanowisko rządu w sprawie projektu ustawy zaprezentował podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Witold Jurek. Powtórzył on tezy przesłane w piśmie premiera D. Tuska do marszałka Sejmu B. Komorowskiego pismem z 13 sierpnia 2009 roku, podkreślając, iż rząd uznaje decyzję Papieża o utworzeniu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie i akceptuje poszerzenie jego finansowania z budżetu państwa. Podkreślił także, że to poszerzenie nie uderza w budżet państwa, gdyż ustawa o finansowaniu dla inwestycji budowlanych nie działa automatycznie, tylko daje Uniwersytetowi prawo do starania się o takie finanse. Przewodzący obrady Komisji jej przewodniczący Andrzej Smirnow poprosił o głos rektora Uniwersytetu, który podkreślił rolę, jaką w powstaniu Uniwersytetu odegrał Karol Wojtyła jako arcybiskup krakowski, a następnie Pasterz Kościoła Powszechnego²¹. Omówił krótko rozwój krakowskiej uczelni teologicznej, mimo trudności i przeszkód, na jakie napotykała²². Podziękował parlamentarzyście za zaangażowanie w sprawę Uniwersytetu i prosił o dalszą przychylną procedurę.

Potem odbyła się dość burzliwa dyskusja. Posłowie lewicy w swoich wystąpieniach byli przeciwni projektowi ustawy o Uniwersytecie Papieskim i jego finansowaniu z budżetu państwa na zasadach dotyczących uczelni publicznych. Szczególną aktywnością wyróżnił się poseł Artur Ostrowski, który złożył wniosek o odrzucenie projektu ustawy w pierwszym czytaniu. Posłowie wszystkich innych klubów poselskich byli za uznaniem decyzji papieża Benedykta XVI o utworzeniu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II poprzez wprowadzenie jego nazwy do ustawodawstwa polskiego i za poszerzeniem jego finansowania. Odzwierciedleniem dyskusji było głosowanie, w którym 27 posłów opowiedziało się za przekazaniem projektu ustawy do dalszego pro-

---

²⁰ Z. Wassermann, Uzasadnienie, 26 VIII 2009, Archiwum UPJPII.

²¹ Szerzej na ten temat por. J. Dyduch, *Troska kardynała Karola Wojtyły o Wydział Teologiczny w Krakowie*, „*Analecta Cracoviensia*”, 1994, t. 26, s. 295–313.

²² Por. A. Kubiś, *Papieski Wydział Teologiczny w Krakowie, 1954–1981*, [w:] *Wyższe szkolnictwo kościelne w Polsce*, red. J. Majka, Kraków 2002, s. 9–164; por. J. Dyduch, *Papieska Uczelnia w Krakowie. Przeszłość, terażniejszość i przyszłość*, [w:] *Testi Joannis Pauli II*, Kraków 2009, s. 513–521.

cedowania, czterech było za jego odrzuceniem. Trzeba dodać, że nie wszyscy posłowie lewicy byli za odrzuceniem projektu ustawy.

Warto przytoczyć istotne postanowienia projektu ustawy, który został zatwierdzony w pierwszym czytaniu na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży 26 sierpnia 2009 roku: „Art. 1 Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych. Art. 2 W ustawie z 23 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm. 1) w art. 9 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „2) Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie”²³. Na tym posiedzeniu Komisja wybrała posła sprawozdawcę reprezentującego ją w kolejnych czytaniach. Została wybrana posłanka Urszula Augustyn. Dotychczasowy sprawozdawca Z. Wassermann nie mógł zostać wybrany, gdyż do tej Komisji nie należał. Warto odnotować, że delegację Uniwersytetu Papieskiego przyjął marszałek Sejmu B. Komorowski, obiecując szybką procedurę legislacyjną w tej sprawie.

Drugie czytanie projektu ustawy o Uniwersytecie Papieskim odbyło się 21 października 2009 roku. Kilka dni wcześniej, 16 października 2009 roku miała miejsce pierwsza bardzo uroczysta inauguracja roku akademickiego w Uniwersytecie Papieskim. Warto odnotować fragment przemówienia rektora dotyczący omawianej sprawy: „Naszą wdzięczność kierujemy do władz państwowych i samorządowych różnych szczebli, które uczestniczyły i uczestniczą w procedurze uznania Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Dziękujemy prezydentowi Rzeczypospolitej panu Lechowi Kaczyńskiemu, Rządowi polskiemu z jego premierem panem Donaldem Tuskiem, paniom i panom parlamentarzystom, posłom i senatorom... Do tych podziękowań dołączamy prośbę o dokończenie procedury państwowej związanej z utworzeniem Uniwersytetu Papieskiego”²⁴.

Obrady 52. posiedzenia Sejmu w dniu 21 października 2009 roku, podczas którego nastąpiło drugie czytanie projektu o Uniwersytecie Papieskim,

---

²³ Projekt ustawy o zmianie ustawy o finansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu państwa oraz ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, 26 VIII 2009, Archiwum UPJPII.

²⁴ Przemówienie rektora na inauguracji roku akademickiego 2009/2010, 16 X 2009, „Vita Academica”, 2009, nr 6 (54).

prowadziła najpierw wicemarszałek Ewa Kierzkowska, a potem wicemarszałek Krzysztof Putra. Najpierw głos zabrała U. Augustyn, sprawozdawca Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, która przypomniła pierwsze czytanie projektu ustawy, jej uzasadnienie i wynik głosowania, poprzez który projekt został przyjęty stosunkiem głosów 27 za, 4 przeciw²⁵. W pierwszym etapie dyskusji pięciominutowe głosy mogli zabrać przedstawiciele poszczególnych klubów poselskich. Poseł Renata Butryn z PO przypomniła krótką historię Uniwersytetu Papieskiego, podkreśliła aktualny imponujący stan Uczelni, zaznaczając, że Uniwersytet wypełnia misję uczelni publicznej. Kończąc, powiedziała: „Klub parlamentarny Platforma Obywatelska odnosi się z ogromnym szacunkiem do osiągnięć uczelni i jej roli w środowisku akademickim naszego państwa... i pozytywnie opiniuje projekt ustawy”²⁶.

Z kolei poseł Zbigniew Wassermann z PiS, krótko przypomniał rolę, jaką dla Uniwersytetu Papieskiego, dla nauki i kultury polskiej odegrał Karol Wojtyła jako biskup, kardynał i papież. Podkreślił znaczenie Uczelni Papieskiej dla nauki polskiej w przeszłości i teraźniejszości. Zakończył następująco: „Ta ustawa może być takim żywym dowodem naszej wdzięczności wobec Papieża Polaka, a także spełnieniem jego testamentu i spłaceniem swego zobowiązania za wieloletnią miłość, opiekę, którymi wszyscy zostaliśmy obdarzeni przez niekwestionowany autorytet moralny, jakim był i jest Ojciec Święty Jan Paweł II. Dlatego klub PiS będzie głosował za ustawą”²⁷.

Następnie wypowiedział się poseł A. Ostrowski z klubu Lewica, który negatywnie ocenił projekt ustawy o Uniwersytecie Papieskim jako niezgodny z Konkordatem i artykułem 25 oraz 32 Konstytucji RP, stwierdzając, że z tego powodu klub Lewica „...będzie głosował przeciwko finansowaniu katolickiej uczelni z pieniędzy publicznych”²⁸.

Kolejny mówca, poseł Wiesław Woda z PSL podkreślił wysoki poziom kształcenia w Uniwersytecie Papieskim, wyrażający się także certyfikatami jakości kształcenia dla kierunków teologia, filozofia i historia nadanymi przez Konferencję Rektorów Uniwersytetów Polskich. Poinformował, że parę dni temu, 16 października, uczestniczył w pierwszej inauguracji roku

---

²⁵ Sprawozdanie stenograficzne z 52. posiedzenia Sejmu w dniu 21 X 2009, s. 42.

²⁶ Tamże, s. 43.

²⁷ Tamże, s. 43–44.

²⁸ Tamże, s. 43–45.

akademickiego 2009/2010 w Uniwersytecie Papieskim, oceniając to wydarzenie bardzo wysoko i wyrażając żal, że wówczas ustawa sejmowa nie była jeszcze gotowa. Zakończył: „Stwierdzam, że Uniwersytet Papieski Jana Pawła II spełnia wymogi stawiane uniwersytetom i posłowie klubu PSL będą głosować za ustawą”²⁹.

Następny etap dyskusji to wypowiedzi jednogminutowe posłów, którzy się do niej zgłosili. Byli to: Henryk Siedlaczek – PO, Edward Siarka – PiS, Leszek Aleksandrak – Lewica, Tomasz Kamiński – Lewica, Lech Kołakowski – PiS, Ireneusz Raś – PO, Mirosław Pawlak – PSL, Sławomir Kopyciński – Lewica, Andrzej Szlachta – PiS. Wypowiedzi wszystkich posłów, wyjąwszy posłów Lewicy, były bardzo pozytywne, podkreślające wysoki poziom naukowo-dydaktyczny Uniwersytetu Papieskiego, zaś poszerzenie jej finansowania ukazywano jako próbę rekompensaty za szkody wyrządzone Uczelni przez władze komunistyczne. Posłowie stawiali pytania, między innymi I. Raś zapytał: Dlaczego PAT nie otrzymała dofinansowania w roku 2008 na inwestycje budowlane razem z KUL, skoro łącznie te uczelnie są wymienione w Konkordacie?³⁰

Po zakończeniu dyskusji wicemarszałek K. Putra poprosił przedstawicielkę rządu Grażynę Prawelską-Skrzypek, która odpowiadała na pytania postawione przez posłów i wyjaśniała wątpliwości. Stwierdziła, że proponowana ustawa nie narusza ani Konkordatu, ani Konstytucji RP, zaś konkretne finansowanie inwestycji budowlanych Uniwersytetu Papieskiego musi być poprzedzone odrębnymi staraniami Uczelni, a ich przyznanie zależy będzie od kilku czynników, głównie od sytuacji budżetu państwa. Na pytanie posła I. Rasia odpowiedziała, że z inicjatywą ustawodawczą o poszerzenie finansowania KUL wystąpił prezydent Lech Kaczyński³¹.

Na zakończenie głos zabrała U. Augustyn, poseł sprawozdawca. Podkreśliła słuszność proponowanej ustawy dotyczącej Uniwersytetu Papieskiego i w następujący sposób odpowiedziała na zarzuty Lewicy, w szczególności posła A. Ostrowskiego: „Nie wydajemy tych pieniędzy na Kościół. To jest wielkie nieporozumienie. Wydajemy te pieniądze na naukę i na edukację. To jest robione dla przyszłych pokoleń. I to jest zupełne niezrozumienie tematu, jeżeli

---

²⁹ Tamże, s. 45.

³⁰ Por. tamże, s. 45–48.

³¹ Por. tamże, s. 48–50.

pan twierdzi, że pieniądze przekazywane na uczelnie są pieniędzmi przekazywanymi na Kościół³². Była to istotna odpowiedź na zarzuty Lewicy.

Trzecie czytanie proponowanej ustawy miało miejsce 23 października 2009 roku; uczestniczył w nim prorektor Uniwersytetu ks. Władysław Zuziak. Prowadzący obrady marszałek B. Komorowski dopuścił do zadawania pytań. Pytanie postawił A. Ostrowski, wracając do zgodności proponowanej ustawy z Konkordatem i Konstytucją oraz pytając: Jakie środki z budżetu państwa są przekazywane dla katolickich uczelni w Polsce? Odpowiedzi udzielił W. Jurek, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Poinformował i uzasadnił, iż ustawa jest zgodna z Konkordatem i Konstytucją RP, a wydatki na uczelnie katolickie w Polsce z budżetu państwa łącznie z dotacją na studentów i doktorantów wynosiły około 43 miliony zł rocznie, zaś dotacja dla całego szkolnictwa wyższego przekracza 6 miliardów zł rocznie³³. Po tych wyjaśnieniach przystąpiono do głosowania. W głosowaniu wzięło udział 421 posłów, za ustawą oddano 380 głosów, przeciw 39, 2 osoby wstrzymały się. Następujące kluby i koła poselskie w całości głosowały za ustawą: PO, PiS, PSL, Polska Plus. Lewica głosowała przeciw, wyjąwszy jedną osobę³⁴. Głosowanie podsumował marszałek B. Komorowski: „Stwierdzam, że Sejm uchwalił ustawę o zmianie finansowania Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu państwa oraz ustawy o stosunku Państwa do Kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej”³⁵. Ustawa została przekazana do dalszej procedury w Senacie RP. Stamtąd jednak wróciła z powrotem do Sejmu, gdyż Senat wprowadził do niej poprawkę, o czym powiemy poniżej.

3. Procedura w Senacie Rzeczypospolitej

Marszałek Sejmu B. Komorowski przekazał 23 października 2009 roku Senatowi ustawę uchwaloną przez Sejm tegoż dnia³⁶, o czym wspominaliśmy. Sprawa ta była w Senacie już wcześniej, bo w lutym 2009 roku powstał pro-

---

³² Tamże s. 50.

³³ Por. tamże, s. 257–259.

³⁴ Por. tamże, s. 259.

³⁵ Tamże, s. 529.

³⁶ Pismo marszałka Sejmu B. Komorowskiego do marszałka Senatu B. Borusewicza, 23 X 2009, druk nr 686, Archiwum UPJPII.

jekt senacki, który został zastąpiony projektem poselskim³⁷. Ustawę sejmową pozytywnie zaopiniowało Biuro Legislacyjne, podkreślając: „Zmiana nazwy uczelni, jak wynika z dekretu Stolicy Apostolskiej, została podyktowana zamiarem uhonorowania pamięci sługi Bożego Jana Pawła II, a także takim rozwojem uczelni, iż zasługuje ona na miano uniwersytetu”³⁸. Także pozytywnie oceniono poszerzenie finansowania Uniwersytetu. Zauważono błąd w ustawie sejmowej dotyczący daty ustawy o stosunku Państwa do Kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej, jest 23 maja 1989 roku, a powinno być 17 maja 1989 roku³⁹. Z taką opinią ustawa trafiła do senackiej Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, która 3 listopada 2009 roku zaproponowała przyjęcie ustawy, wprowadzając następującą poprawkę: „Art. 2 W zdaniu wstępnym wyrazy 23 maja 1989 zastępuje się wyrazami 17 maja 1989”. Poparcie dla ustawy wyraził cały skład Komisji, postanowiła ona także, że jej sprawozdawcą na posiedzeniu Senatu będzie senator Kazimierz Wiatr⁴⁰.

Na posiedzenie Senatu w dniu 18 listopada 2009 roku została zaproszona delegacja Uniwersytetu Papieskiego, w składzie: rektor ks. Jan Dyduch, prorektor ks. W. Zuziak i kanclerz A. Kopicz. Obrady Senatu prowadził wicemarszałek Zbigniew Romaszewski. Najpierw zabrał głos senator K. Wiatr. Ukazał genezę ustawy o Uniwersytecie Papieskim, przebieg procedowania, a następnie aktualny stan Uczelni i jej perspektywy. Powiedział m.in.: „Wydaje się, że te wszystkie przedsięwzięcia, które zostały podjęte i które są wdrożone, związane z rozbudową kampusu, ale przede wszystkim z rozwojem licznych kierunków, są pewnym zaczątkiem i że najbliższych kilkanaście lat będzie okresem niezwykle intensywnego rozwoju...”⁴¹. Następnie wypowiedział się w imieniu rządu W. Jurek. Stwierdził on, że stanowisko rządu jest przychylnie dla ustawy o poszerzeniu finansowania Uniwersytetu Papieskiego,

---

³⁷ Sprawozdanie stenograficzne z 44. posiedzenia Senatu, 18 XI 2009, s. 74, Archiwum UPJPII.

³⁸ Kancelaria Senatu Biuro Legislacyjne, Opinia o ustawie o zmianie ustawy o finansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu państwa oraz ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, druk nr 686, 26 X 2009, Archiwum UPJPII.

³⁹ Tamże.

⁴⁰ Sprawozdanie senackiej Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, 3 XI 2009, druk nr 686 A, Archiwum UPJPII.

⁴¹ Sprawozdanie stenograficzne z 44. posiedzenia Senatu w dniu 18 XI 2009, s. 71–73.

który jest kontynuatorem PAT, wymienionej w Konkordacie razem z KUL w aspekcie dotacji państwowej⁴².

Dyskusję rozpoczął senator Tadeusz Skorupa, zaznaczając wkład Senatu w procedurę ustawy o Uniwersytecie Papieskim. Zakończył: „Klub parlamentarny PiS z radością przyjmuje fakt, że ustawa, tak ważna dla Uniwersytetu Papieskiego, nareszcie jest procedowana, i to już jest końcowa faza tego procedowania”⁴³. Ponownie zabrał głos senator K. Wiatr. Zaprezentował historię krakowskiej uczelni teologicznej i jej aktualny dynamiczny rozwój. Kończąc, powiedział: „...myślę, że w najbliższych latach powinniśmy także na wszystkie możliwe sposoby wspierać wszystkie uczelnie, także Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, bo myślę, że jest on wspaniałą promocją Polski, a przede wszystkim odgrywa ważną rolę kulturotwórczą i formacyjną”⁴⁴. Senator Stanisław Bisztyga nawiązał do przebiegu procedury i dyskusji w Sejmie i nazwał negatywne opinie o ustawie dotyczącej Uniwersytetu Papieskiego „ujadaniem”. W zakończeniu mówił: „A zatem kończąc, trzeba by powiedzieć, że to wielkie dzieło, którego wspomóżenie jest naszym obowiązkiem. Jestem przekonany, że to będzie przyjęte jednomyślnie”⁴⁵.

Kolejny mówca, senator Ryszard Górecki, rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie mówił, że krakowska uczelnia teologiczna wspierała rozwój innych uczelni, także uniwersytetu w Olsztynie. Zakończył: „Ale jest to, powtarzam, uczelnia publiczna, która pełni swoją misję, która wpisuje się w historię polskich korzeni i polskich uniwersytetów, która wyrosła z europejskiej sieci uniwersytetów...”⁴⁶. Senator Ryszard Bender, omawiając dzieje Uniwersytetu Papieskiego, podkreślił poziom nauczania historii. W zakończeniu powiedział: „Po tych sytuacjach, które spowodowały usunięcie teologii, dzisiaj podniesienie tego wydziału do pozycji uniwersytetu powinno nas wszystkich cieszyć”⁴⁷. Senator Zbigniew Cichoń nazwał ustawę o Uniwersytecie Papieskim „aktem sprawiedliwości dziejowej” i zakończył: „A więc i wiara i rozum znajdują na tej uczelni szczególne miejsce. Tysiące młodych kształcą się na tej uczelni

---

⁴² Por. tamże, s. 73.

⁴³ Tamże, s. 74.

⁴⁴ Tamże, s. 74–75.

⁴⁵ Tamże, s. 75–76.

⁴⁶ Tamże, s. 76–77.

⁴⁷ Tamże, s. 72.

i należy się cieszyć, że przykładamy jakąś cegielkę do tego, żeby ta uczelnia jak najlepiej się rozwijała⁴⁸. Senator Janusz Sepioł mówił o znaczeniu biblioteki, której budowa była w końcowym etapie, zakończył: „Chciałbym żebyśmy jeszcze w tej kadencji Senatu mogli doczekać otwarcia tej biblioteki⁴⁹. Senator Janina Fetlińska uznała utworzenie Uniwersytetu Papieskiego za sprawę ogólnopolską. Kończąc, powiedziała: „Cieszę się bardzo, że mogę swoim głosem, a myślę że i głosem wszystkich obecnych tutaj w Wysokiej Izbie, wesprzeć to głosowanie i rzeczywiście wspierać rozwój tego wspaniałego Uniwersytetu z piękną historią i – jak myślę – ze wspaniałą przyszłością⁵⁰”.

Senatorowie Maciej Klima i Czesław Ryszka złożyli swoje wystąpienia na piśmie do protokołu. M. Klima między innymi napisał: „Cieszę się, że dzisiaj, po ponad dwudziestu latach od utworzenia PAT, przyszło nam wraz z innymi senatorami tej kadencji wypełnić wolę Jana Pawła II⁵¹. Czesław Ryszka napisał m.in.: „A wracając do Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, nie wolno szczędzić pieniędzy tam, gdzie z odwagą stawia się w swoim nauczaniu pytanie egzystencjalne, dotyczące sensu i celu istnienia człowieka; gdzie uczy się poszukiwania prawdy; gdzie kształtuje się los przyszłych pokoleń Polaków⁵²”.

Obrady Senatu w dniu 19 listopada 2009 roku prowadziła wicemarszałek Krystyna Bochenek. Pierwsze głosowanie dotyczyło przyjęcia poprawki w ustawie sejmowej dotyczącej skorygowania daty ustawy „O stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej”. Na głosujących senatorów 87 wszyscy przyjęli poprawkę. Drugie głosowanie dotyczyło uchwały w sprawie całej ustawy wraz z poprawką. Na 87 głosujących 86 głosowało za ustawą, jedna osoba wstrzymała się od głosu⁵³. Można powiedzieć, że był to imponujący wynik głosowania nad ustawą o Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Zgodnie z procedurą skorygowana ustawa wróciła do Sejmu 1 grudnia 2009 roku. Poprawka została przyjęta przez sejmową Komisję Edukacji, Nauki i Młodzieży⁵⁴. Na drugi dzień, 2 grudnia 2009 roku ustawa trafiła na plenarne obrady Sejmu, które prowadził wicemarszałek Jerzy Szmajdziński. Sprawoz-

---

⁴⁸ Tamże, s. 77–78.

⁴⁹ Tamże, s. 78.

⁵⁰ Tamże.

⁵¹ Tamże, s. 108.

⁵² Tamże, s. 110.

⁵³ Por. tamże, s. 87–88.

⁵⁴ Sprawozdanie stenograficzne z 55. posiedzenia Sejmu, 2 XII 2009, s. 188.

dawca poseł U. Augustyn poinformowała, że w ustawę sejmową wkradł się wyłącznie techniczny błąd, dotyczący daty uchwalenia ustawy Kościół – Państwo, zamiast „23 maja 1989” powinno być „17 maja 1989”. W dyskusji głos zabrali R. Butryn, Z. Wassermann, A. Ostrowski i W. Woda. W zasadniczych tezach powtórzono dyskusję z 21 października 2009 roku, gdyż poprawka Senatu wprowadzona do ustawy była bezdyskusyjna. Głos zabrała także G. Praweńska-Skrzypek reprezentantka rządu, która jeszcze raz podkreśliła, że ustawa jest zgodna z Konstytucją RP i Konkordatem z 1993 roku⁵⁵. Głosowanie prowadziła marszałek B. Komorowski. Wzięło w nim udział 426 posłów. Jedną osobą była za odrzuceniem poprawki Senatu, 391 za jej przyjęciem, 34 osoby wstrzymały się od głosu. Ostatecznie ustawa wraz z poprawką została uchwalona przytłaczającą większością głosów. Uchwalona ustawa została przesłana do prezydenta Lecha Kaczyńskiego, który podpisał ją w krótkim czasie, jeszcze w grudniu. Zaczęła obowiązywać od 6 stycznia 2010 roku, po upływie 14 dni od jej opublikowania 22 grudnia 2009 roku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej⁵⁶. Ustawa „O zmianie ustawy o finansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu i państwa oraz ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej” zawiera dwa istotne postanowienia: 1. „Art. 1 Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych”. 2. „Art. 2 W ustawie z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154 z późn. zm. 1) w art. 9 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „2) Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie”⁵⁷.

Zakończenie

Utworzenie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie było autonomiczną decyzją papieża Benedykta XVI. Uczelnia ta funkcjonuje także w strukturach państwa polskiego. Dlatego oprócz procedury kościelnej potrzebne było przeprowadzenie odrębnej procedury wobec władz polskich. Dokonano tego na forum obu izb Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej – Sej-

---

⁵⁵ Por. tamże, s. 188–191.

⁵⁶ Warszawa, 22 XII 2009, nr 219, poz. 1710.

⁵⁷ Tamże.

mu i Senatu z aktywnym uczestnictwem rządu polskiego. W Sejmie wszystkie kluby i koła poselskie, wyjąwszy Lewicę (lecz też nie w całości) bardzo pozytywnie potraktowały sprawę Uniwersytetu Papieskiego. Wyrazem tego jest wynik głosowania w Sejmie – na 421 posłów głosujących 380 było za, 39 przeciw, 2 osoby wstrzymały się. W Senacie bardzo życzliwie oceniono ustawę o Uniwersytecie Papieskim, a w głosowaniu na 87 senatorów biorących w nim udział 86 było za, jedna osoba wstrzymała się od głosu.

The Pontifical University of John Paul II in Cracow in Polish Law

Summary

On April 19th, 2009 Pope Benedict XVI erected the Pontifical University. The next vital step was to introduce the university, that is, both the fact of its existence and its activity, into Polish law.

The required procedure was held in both chambers of the Polish Parliament in cooperation with the Polish Government. The special financial law was enacted by the Sejm (380 members of the chamber were in favor, 412 were voting), and by the Senat (86 members of the chamber were in favor, 87 were voting).

The law in question recognized the decision of the Pope and introduced the name of the academic institution, which is the Pontifical University of John Paul II in Cracow, into Polish law system and granted the university funds from the public finance according to the same rules, which apply to the public universities in Poland.

Keywords: the Pontifical University of John Paul II in Cracow, Church, Polish law, Benedict XVI, parliament